

8. Дунаев В. В. Понятие и формы защиты гражданских прав / В. В. Дунаев // Сибирский юридический вестник. –
9. 2003. – № 4. – С. 33-36.

Ключові слова: інформація, комп'ютерна програма, цифрова форма, піратство, технічні засоби захисту, твір, комп'ютер, майнові права, примірник твору, використання твору, автор, носій інформації.

Keywords: information, computer program, digital piracy, technical protection, work, computer, property rights, copy of the work, use of the work, author, media.

Кривенко Юлія Василівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Як свідчить практика, мова і право мають важливе значення для існування людини в суспільстві. Вимоги щодо мовної досконалості закону, максимальної точності та логічності у викладі правових приписів, однозначності тлумачення й розуміння правових норм, суворості нормативності та стилістичної довершеності зумовлюють надзвичайну повагу всього суспільства до мови законодавства, яка завжди має бути еталоном, бездоганим зразком, має встановлювати норми найбільш доречного і правильного використання мовних засобів як на рівні нормативних документів, так і на рівні правозастосування [1].

Формування юридичної термінології відбувається під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. У процесі розвитку юридична термінологія змінюється завдяки новим термінам і поняттям, поступово поглиблюється та вдосконалюється та стабілізується понятійний апарат і його словесне вираження. Кожному історичному періоду відповідає своя система понять і термінів, які віддзеркалюючи певний етап розвитку державно-правових, явищ та їх осмислення, а також продуктивні на той час моделі й способи терміноутворення.

Характер і динаміка розвитку юридичного словника залежить від конкретних історичних умов таких, як тип виробничих відносин, співвідношення класових сил, зміни суспільно-державного устрою, міжнародна політика, мовна політика та ін.. На формування юридичної термінології у кожній мові впливають також міжнародні й, відповідно,

міжмовні зв'язки. Відтак довготривале функціонування в українському законодавстві й судочинстві не лише української, але й російської мови зумовлює сьогодні поняттєву неузгодженість термінів (скарбниця – казна), що призводить до неточності формулювань, що засвідчує необхідність перегляду та використання саме українських термінів. Скарбниця – скриня, місце або приміщення для зберігання скарбів, коштовностей, грошей; назва установи, яка завідує «скарбом» (коштами, майном певної спільноти – держави, уряду, війська, племені, роду тощо). Державна скарбниця інколи називається казною, саме термін казна використовується в цивільному законодавстві. Також це стосується, ст. 536 ЦК України в якій встановлено, що за користування чужими грошовими коштами боржник зобов'язаний сплачувати проценти, а вже в ст. 549 визначено, що «обчислюється у відсотках», а в ст. 550 мова знову йде про проценти «Проценти на неустойку не нараховуються» і ще ряд статей містять ці два визначення, без уточнень та роз'яснень [2]. Починаючи з 1974 та 1980 роках в процесі русифікації з'являються статті з критикою використання терміна відсоток. Слово вважається штучним та застарілим, а також називалося архаїзмом і діалектизмом. Пропонувалося масово використовувати слово заміник процент з відповідним обґрунтуванням.

На активне творення юридичної термінології впливає поширення сфери правового регулювання, поява нових галузей права на стику наук, за рахунок залучення термінів суміжних сфер, наприклад, ІТ права, спортивного права, економіки (кредитні, страхові відносини, банківські правочини).

Вдосконалення Цивільного кодексу України, передбачатиме певне термінологічне оновлення практично всіх його книг та розділів. Так, у зв'язку з передбачуваною кардинальною зміною книги III «Право власності і інші речові права» в ст. 316 визначено, що довірча власність є особливим видом права власності [2].

На сьогодні досить вживаним є поняття «Інтернет речей» та «ІТ власність», чи потрібно їх включати до цивільно-правових дефініцій, чи можна визначити як особливий вид власності? Однак, слід зазначити, що введення термінологічних понять з ІТ сфери на сьогодні це є необхідною умовою для рекодифікації цивільного законодавства.

В свою чергу, досить слушною є пропозиція С.В. Богачьова, який пропонує створення Реєстру понятійно-категоріального апарату з законотворчості. Лексикон цього Реєстру може бути сформовано як за лексикографічними, науковими, навчальними, так і за нормативно-правовими актами [3].

Необхідність розширення сфери правового регулювання обумовлює введення у вітчизняну нормативно-правову базу нової юридичної термінології, і в зв'язку з цим первинного значення набувають питання точності і адекватності використаних в законі дефініцій і термінів. Формування системи уніфікованої юридичної термінології цивільного законодавства, що гранично інформативно відображає предмет правового регулювання, є основою високої якості і стабільності закону дозволяє уникнути пропусків, протиріч і інших недоліків, як в самих нормативних актах, так і в системі права в цілому. При цьому необхідно керуватися одним з основних мовних правил юридичної техніки, прагнути до спрощення лексичних конструкцій закону, що дозволяють при всій складності юридичної термінології давати правильне уявлення про зміст його норм не лише фахівцям в області права, але і широкому колу громадян.

Вважаємо, що слід звернути увагу і на ст. 703. Продаж товарів з використанням автоматів, та замінити назву на «Автоматизовану продаж товарів», враховуючи те, що на сьогодні набуває поширення, саме автоматизований продаж, а продаж за допомогою автоматів, не є досить розповсюдженим.

Отже, в процесі сучасної правотворчості важливо дотримуватися однозначності, чіткості, повноти одних і тих же термінологічних, понять які використовуються в різних нормативно-правових актах, з тим, щоб не перекрутити зміст і мову юридичних норм. Необхідні технічні терміни логічно вплітаються в тканину правового матеріалу, впливають на зміст юридичних понять, є складовою частиною нормативно-правових актів, що приймаються. Вважаємо за необхідне звернути увагу на наступне, а саме: по-перше, вводити нормативні поняття лише в базових законах (кодексах), по-друге, добиватися строгого внутрішнього зв'язку між нормами – дефініціями і главами, статтями закону, по-третє, забезпечувати послідовне і правильне вживання основних норм – дефініцій в інших законах і інших актах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Артикуца Н. В. Українська юридична термінологія / уклад. Н. В. Артикуца. – К., 1998. – 38 с.
2. Цивільний кодекс України.// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356)
3. Богачов С.В. – Законотворчість: необхідність термінологічного вдосконалення.// Наше право № 1, 2014(10-12)

Ключові слова: правотворчість, юридична термінологія, терміни, дефініції

Keywords: lawmaking, legal terminology, terms, definitions.